

STORTINGET

Representantforslag 229 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen, Bjørnar Moxnes
og Mímir Kristjánsson

Dokument 8:229 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen, Bjørnar Moxnes og Mímir Kristjánsson om å tette hull i det norske skattesystemet

Til Stortinget

Bakgrunn

Flere rapporter fra forskere ved Statistisk sentralbyrå, senest «Økonomisk ulikhet i det 21. århundre» fra 2021, viser at det norske skattesystemet over lengre tid ikke har vært progressivt på toppen av den norske inntektsfordelingen. Det vil si at Norges aller rikeste i praksis betaler en lavere andel av inntektene sine i skatt enn folk flest. Årsaken til dette er både at skattesatsene på inntektene som i hovedsak betales av de rikeste, slik som selskapsskatten, har blitt redusert over tid, og at kapitaleiernes løpende inntekter, i form av utbytter og inntekter fra aksjer, i liten grad blir skattlagt fortløpende. Disse inntektene fanges derfor heller ikke opp i den ordinære inntekts- og ulikhetsstatistikken.

Norges økonomiske elite samler hvert eneste år opp store urealiserte kapitalinntekter fra selskapsoverskudd og aksjegevinster i holdingselskaper, inntekter som på grunn av fritaksmetoden er skattefrie inntil de utbetales som utbytte til eierne. Dagens Næringsliv anslo i 2019 at de aller rikeste årlig har rundt 80 mrd. kroner i slike inntekter, og at de 650 rikeste personene i Norge satt på 400 mrd. kroner i ubeskattede kapitalgevinster. For at det norske skattesystemet skal fungere som tiltenkt, er det nødvendig å sikre at det ikke finnes smutthull slik at

ubeskattede inntekter kan finansiere personlig forbruk. Det er ikke tilfellet i dag.

Dagens skatteregler åpner for at nordmenn som flytter til utlandet med slike ubeskattede gevinster, vil få slettet sin skatteregning for disse inntektene dersom de bor i utlandet i mer enn fem år. Etter denne korte perioden kan man flytte hjem igjen, etter å ha realisert gevinsten i utlandet og uten å betale en krone i skatt til Norge. Norske skattemyndigheter fører ikke statistikk over hvor store skatteinntekter det norske fellesskapet går glipp av hvert år når rike personer flytter hjem igjen til Norge etter bare fem år i utlandet, men man vet at mange flytter hjem hvert år med enorme verdier, og at det derfor trolig er snakk om store beløp. Forslagsstillerne sier seg derfor enig med skatteeksperter som kaller dette et hull i skattesystemet. Personer som nyter godt av den norske økonomien og det norske velferdssystemet, bør betale sin rettmessige andel skatt til Norge.

Folk flest finansierer sitt løpende forbruk ved hjelp av lønnsinntekter man allerede har betalt inntektsskatt av, men det samme gjelder ikke for landets rikeste. En gjennomgang gjort av tre forskere i Dagens Næringsliv i 2021, viste at halvparten av landets rikeste oppgir å ha så lave inntekter at de i realiteten må antas å finansiere luksusforbruket sitt direkte med ubeskattede, tilbakeholdte selskapsinntekter. Forslagsstillerne viser til at dette bryter med intensjonen i skattesystemet om at kapitalinntekter som benyttes til privat forbruk, skal skattlegges om lag på linje med høye lønnsinntekter, og foreslår at flere av disse hullene må tettes.

Med dagens regler betales det kun skatt på utbytte som tas ut over det såkalte skjermingsfradraget, noe som gjør at personer med store formuer kan ta ut millio- onbeløp skattefritt hvert eneste år. Fradraget fører hvert år til at personer med store formuer kan nyte godt av

store skattefrie inntekter, og Rødt har gjentatte ganger foreslått å fjerne det helt. Etter at fradraget ble innført i forbindelse med skattereformen i 2006, ble det gjort enda mer generøst som en del av skatteforliket mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og de borgerlige partiene i 2016. Det praktiske problemet med at landets rikeste mottar millionutbytter skattefritt, bør veie tyngre enn de teoretiske argumentene for skjermingsfradraget. Som et første skritt mot fjerning av hele fradraget bør dette påslaget på 0,5 prosentpoeng fjernes igjen, før hele skjermingsfradraget fases ut.

Et annet smutthull som har blitt omtalt av eksperter, er at en selskapseier kan benytte tilbakeholdte selskapsinntekter som sikkerhet for lån til å finansiere for eksempel kjøp av eiendom, framfor å finansiere det ved å ta ut utbytte og dermed måtte betale utbytteskatt. På denne måten erstattes en større engangs skatteregning med mindre årlige rentekostnader, noe som innebærer en skattebesparelse over lånets løpetid og gjør at eieren kan fortsette å sitte på størsteparten av de tilbakeholdte inntektene ubeskattet. Dette smutthullet bør tettes.

Jevnlig avdekkes det også at rike personer bruker selskapene de eier til å finansiere sitt personlige forbruk uten å først skatte av pengene, for eksempel gjennom kjøp av leiligheter, biler, båter eller lignende. Forslagsstillerne viser til at daværende finansminister Jan Tore Sanner varslet at departementet ville starte arbeidet med å innføre nye skatteregler for å tette dette hullet, og mener at disse regelendringene må komme på plass snarest, samt at skattemyndighetenes kontroll for å avdekke misbruk må skjerpes.

Fritaksmetoden i dagens skattesystem gjør at formuende kan utsette skatten på sine kapitalgevinster, og formuesskatten er dermed den viktigste skatten gruppen svært rike nordmenn må betale på årlig basis. Formuesskatten har gunstige fordelingsvirkninger, men har samtidig flere store svakheter. Den kanskje største er at

unoterte aksjer verdsettes langt lavere enn aksjer i børsnoterte selskaper. Studier tyder på at unoterte aksjer får en rabatt på så mye som 90 pst. sammenlignet med børsnoterte. Det medfører at mange av landets aller rikeste i praksis bare betaler en brøkdel av den ordinære satsen for formuesskatt. Også de dyreste eiendommene verdsettes lavere enn den reelle markedsverdien. For at formuesskatten skal beskatte like verdier likt, må verdsettelsesreglene endres.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om å fjerne påslaget i skjermingsrenten som første ledd i å fase ut skjermingsfradraget.
2. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til nødvendige lovendringer som sikrer at det ikke er skattemessig gunstig å finansiere privat forbruk gjennom lån med sikkerhet i eget selskap, sammenlignet med å finansiere forbruket med beskattet lønnsinntekt eller utbytte.
3. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til innstramminger i regelverket for privat konsum i selskap, samt sikre strengere kontroll for å avdekke og straffe misbruk.
4. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til endringer i formuesbeskatningen som sikrer at alle aksjer verdsettes lik sin reelle markedsverdi.
5. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til ny metode for verdsetting av dyre boliger, som sikrer at boligenes reelle verdi legges til grunn i skatteligningen.

8. april 2022

Marie Sneve Martinussen

Bjørnar Moxnes

Mímir Kristjánsson